

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บริบททางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทยในปัจจุบันนี้ มีความเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเรื่องความขัดแย้งด้านแนวคิดทางการเมืองของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างคนรวย – คนจน หรือคนในเมือง-คนชนบท ปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรที่ตกต่ำ ปัญหาเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมซับซ้อน และรุนแรง ผู้ประกอบการที่เป็นนายทุนขนาดใหญ่ผูกขาดในธุรกิจบางประเภท ได้ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อเรียกร้องความช่วยเหลือจากรัฐบาลของผู้ที่เดือดร้อนจากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบบ่อยครั้ง กลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องมักจะยึดสถานที่สาธารณะเพื่อเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาลเป็นระยะเวลายาวนาน และพบเห็นได้เสมอในทุกการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกยุคสมัย ข้อเรียกร้องก็เป็นเรื่องเดิม เช่น ปัญหาราคาลินค้าเกษตรตกต่ำ ปัญหาที่ดินทำกิน เป็นต้น และถ้าหากปัญหาเหล่านั้นถูกเพิกเฉย หรือปัญหาเหล่านั้นได้รับการแก้ไขไม่เหมาะสม ความเดือดร้อนทั้งหลายก็จะทวีความรุนแรงขึ้น และเปลี่ยนการชุมนุมโดยสงบให้กลายเป็นการชุมนุมที่มีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งเกิดการปะทะกันของกลุ่มผู้เรียกร้องและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่มาควบคุมสถานการณ์ นำมาซึ่งความสูญเสียที่ทุกฝ่ายไม่ต้องการให้เกิดขึ้น

จากสภาพปัญหาและสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นอาจมีสาเหตุจากหลายปัจจัย หนึ่งในหลายปัจจัยนั้น คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประเทศ โดยเฉพาะในต่างจังหวัดหรือชุมชนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง (อรชร พรประเสริฐ. 2551 : 61) สาเหตุมาจากการที่ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตน แม้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้เปิดช่องทางให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผ่านระบบรัฐสภา ซึ่งประชาชนได้เลือกผู้แทนของตนให้ไปทำหน้าที่แทนในรัฐสภา เพื่อร่วมผลักดันนโยบายพัฒนาประเทศ บัญญัติกฎหมายที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ประชาชนชาวไทยแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงผู้แทนประชาชน

หรือสมาชิกรัฐสภาเหล่านั้น ถึงแม้จะทำหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็งจริงจัง แต่ปัญหาของประชาชนก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดไปได้ ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนก็ยังคงอยู่ และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory Governance) อาจเป็นทางออกที่สามารถผลักดันให้เกิดขึ้นได้จริงและทำได้ง่ายกว่าหนทางอื่น เพราะเป็นการเริ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนจากชุมชนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยย่อย แล้วพัฒนาไปสู่ประชาชนในระดับที่กว้างขึ้นเป็นภูมิภาค หรือในระดับประเทศ กล่าวคือ เป็นการริเริ่มการพัฒนาจากรากสู่ระดับบน (Bottom up) สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาวิถีประชาธิปไตยในประเทศไทยได้ยั่งยืนที่สุด ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตราที่ 66 – 67 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551 : 41-42) ที่นอกเหนือจากการใช้สิทธิ์เลือกตั้งนั้น ก็คือ การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารราชการของหน่วยงานในท้องถิ่นของตน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังเห็นว่า “การบริหารหรือการพัฒนาในชุมชนนั้น ไม่ใช่เรื่องของตน แต่เป็นเรื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาคราชการ รัฐบาล” ประชาชนมีหน้าที่เพียงบอกความต้องการของตนในเวทีประชาคม แล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะไปดำเนินการต่อเอง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จะพบได้เสมอในชุมชนขนาดใหญ่ทุกพื้นที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงาน หากประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงจากประชาชนจะมีคนรับฟังอีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นเงื่อนไขหลักของระบอบประชาธิปไตย และยังช่วยให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นไปด้วยความรอบคอบ ลดความขัดแย้งในสังคมและบังเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ชุมชนและสังคมประเทศชาติ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2543 : 12)

การกระจายอำนาจการปกครองเป็นการดำเนินกิจการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรกลางไปให้องค์กรชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งนี้เพื่อสนองตอบความ

ต้องการของประชาชนในท้องถิ่น องค์การดังกล่าวต้องเป็นนิติบุคคลจึงสามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้โดยอิสระภายใต้กฎหมายที่รัฐบาลกลางกำหนด การกระจายอำนาจการปกครองของไทยปัจจุบันอยู่ในรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือ อบจ. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด โครงสร้างของ อบจ. ประกอบด้วยฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และฝ่ายสภา ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 รวมถึงแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 โดยให้เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล โครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเช่นเดียวกัน 3) องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคล แบ่งเป็น 3 ขนาดได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยใช้เกณฑ์รายได้ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ โครงสร้างขององค์ การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยนายก องค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เช่นกัน 4) กรุงเทพมหานคร หรือ กทม. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษเนื่องจากเป็นเมืองหลวง จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โครงสร้างของกรุงเทพมหานครประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และฝ่าย นิติบัญญัติได้แก่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนเช่นกัน 5) เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษเนื่องจากมีลักษณะเป็นเมืองท่องเที่ยว ตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ฐานะเทียบเท่าเทศบาลนคร มีฐานะเป็นนิติบุคคล โครงสร้างของเมืองพัทยาประกอบด้วยฝ่ายบริหารได้แก่นายกเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่สมาชิกสภาเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นเดียวกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ได้เป็นการให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้อิสระในการบริหาร การเมืองการปกครอง หรืองบประมาณต่าง ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องให้สนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและบุคลากร จากส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค ให้แก่ส่วนท้องถิ่นไว้ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอิสระในการปกครองตนเอง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง เป็นการกระจายความรับผิดชอบ หรือมอบความรับผิดชอบ ในการจัดการบริการสาธารณะ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งหัวใจสำคัญที่ผลักดันให้ท้องถิ่นได้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดการตัดสินใจร่วมกันเพื่ออนาคตของท้องถิ่น โดยจะต้องมีการวางแผน วางแนวทางในการพัฒนา โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนา โดยพิจารณาถึงศักยภาพ ข้อดี ข้อด้อย โอกาส รวมถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่น นำมาสู่การพัฒนาที่เกิดขึ้นประสิทธิภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกำหนดทิศทางการพัฒนาการเมืองของประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในหลายประการ ประกอบด้วยสิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน โดยให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนจะดำเนินการใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน

และจึงควรดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (สภาพัฒนาการเมือง. 2553)

การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในห้วงเวลาที่ผ่านมามีได้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งปัญหาการร้องเรียนของประชาชนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น และปัญหาการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองและศาลยุติธรรม หลาย ๆ คดี ซึ่งนับเป็นเรื่องที่ควรนำมาศึกษาหาข้อเท็จจริง ว่าประเด็นดังกล่าวมีปัจจัยอะไรบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แม้ว่าการปกครองท้องถิ่นไทยจะมีการปรับเปลี่ยนมาตามลำดับ แต่ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดตั้งและการดำเนินการต่าง ๆ เกิดจากการสั่งการหรือหยิบยื่นให้ (Devolution) หลายโครงการไม่เป็นที่ต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ มากนัก ซึ่งทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของข้าราชการ หรือนักการเมืองเท่านั้น ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่คอยปฏิบัติตามคำสั่งของข้าราชการและนักการเมือง ถึงแม้ว่าโดยอุดมการณ์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง มีการติดตาม กำกับควบคุม ตรวจสอบภายใต้การบริหารงานภายในท้องถิ่นก็ตาม ซึ่งความเชื่อ หรือแนวความคิดดังกล่าว ทำให้การปกครองท้องถิ่นอยู่ในมือของกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของภาคประชาชนหรือตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

เทศบาลเมืองกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 จำนวน 4 จังหวัด คือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ มีเทศบาลเมืองทั้งหมด 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองแฉะแม เทศบาลเมืองวารินชำราบ เทศบาลเมืองเดชอุดม เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร เทศบาลเมืองศรีสะเกษ เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ เทศบาลเมืองยโสธร และเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ ซึ่งบางแห่งได้รับการยกฐานะมาจากเทศบาลตำบล แต่บางแห่งก็เป็นพื้นที่ที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดเดิมตามพระราชบัญญัติเทศบาล ซึ่งในการดำเนินงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ยังมีการร้องเรียนของประชาชนว่าเทศบาลดำเนินงานหรือบริหารจัดการไม่โปร่งใส (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2555 : 34-50)

แม้ว่าเทศบาลในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นโดยอาศัยกรอบความต้องการของประชาชนที่ได้มาจากสภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นและจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน , การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล จังหวัดและอำเภอ และการดำเนินงานตามนโยบายของคณะเทศมนตรีเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันทุกชุมชน แต่ถึงอย่างไรประชาชนในเขตเทศบาลต่าง ๆ ก็ยังมีข้อร้องเรียนว่าเทศบาลดำเนินงานล่าช้า มีขั้นตอนในการทำงานมากทำให้ประชาชนที่มาติดต่อราชการเสียเวลา การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพงเกินกว่าเหตุ และการจัดสรรงบประมาณในด้านต่าง ๆ ยังมีความรู้วโหลและขาดประสิทธิภาพ (ศูนย์ดำรงธรรม กรมการปกครอง. 2555 : 10)

การดำเนินงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ หรือกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ในห้วงเวลาที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ โดยกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งเป็นประชากรในการศึกษาวิจัย เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มั่นคงสืบไป

คำถามการวิจัย

1. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ
2. รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
3. ผลการตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ
3. เพื่อตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นสมมติฐานเพื่อใช้ทดสอบความถูกต้องของทฤษฎีได้ว่า

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร และปัจจัยด้านธรรมาภิบาลในองค์กร

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้ 2 กลุ่ม ตามขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้ง 8 เทศบาลเมือง จำนวน 103,654 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้ง 8 เทศบาลเมือง จำนวน 399 คน ซึ่งได้มาจากการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่

1.2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ ข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือผู้มีอำนาจหน้าที่กำกับ

ดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 25 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ด้านพื้นที่ ศึกษาการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญจำนวน 8 เทศบาลเมือง ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี คือ เทศบาลเมืองแจระแม เทศบาลเมืองวารินชำราบ เทศบาลเมืองเดชอุดม เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ เทศบาลเมืองศรีสะเกษ เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ จังหวัดยโสธร ได้แก่ เทศบาลเมืองยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ

3. ด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร และปัจจัยด้านธรรมาภิบาลในองค์กร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการเทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืน หมายถึง วิธีการ วิธีการที่เหมาะสมที่สามารถกระตุ้น ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดระบบการบริหารราชการ การจัด โครงสร้าง ทัศนคติในการบริหารราชการ และการกำหนดแนวทางที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจทางการบริหารและดำเนินกิจกรรมของรัฐ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

เทศบาลเมือง หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาลเมืองในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 หมายถึง เทศบาลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ มีจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองแจระแม เทศบาลเมืองวารินชำราบ เทศบาลเมืองเดชอุดม เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร เทศบาลเมืองศรีสะเกษ เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ เทศบาลเมืองยโสธร และเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและประชาชน เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ การสร้างความน่าเชื่อถือและศรัทธาในตนเอง และกล้าตัดสินใจและกล้าเผชิญปัญหา

ศูนย์กลางการเรียนรู้ หมายถึง การที่เทศบาลเมืองเป็นหน่วยราชการส่วนงานปกครองท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนการปฏิบัติงานจะต้องเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารราชการและเป็นแหล่งเรียนรู้ข้อมูลด้านวิชาการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง

การให้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสิทธิอันพึงได้พึงมีจากภาครัฐ รวมถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

ความรู้ความสามารถของบุคลากร หมายถึง การที่บุคลากรของเทศบาลมีจิตสำนึกในตำแหน่งหน้าที่ การรับรู้บทบาทของตน การพัฒนาตนเองให้มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การเข้าร่วมการฝึกอบรมตามสถานที่ต่าง ๆ การปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ การรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

ธรรมาภิบาลในองค์กร หมายถึง การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่นี้จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ คือ ซอบด้วยกฎหมาย มีความโปร่งใสเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของเทศบาล รวมทั้งโครงการหรืองานด้านต่าง ๆ ที่รัฐลงทุน ไปจะต้องมีความคุ้มค่าใช้โคจรจริงและใช้ได้ยาวนานคงทนถาวร

ผลสำเร็จของการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารกิจการภาครัฐที่เป็นความหวังของประชาชนในการพัฒนาความเป็นอยู่เพื่อความมั่นคงในอาชีพและปากท้องที่ดีขึ้น ซึ่งเทศบาลเมืองเป็นองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะทั้งเรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (น้ำไหล ไฟสว่าง ถนนหนทางดี) มีการศึกษา

สุขอนามัย) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การจัดการศึกษาส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การรักษาสัตว์ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพและปัจจัยการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ
2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืน
3. รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY